

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ГОЛОВНИХ ПОДІЙ
У СФЕРІ ОСВІТИ, НАУКИ Й КУЛЬТУРИ, ОПРИЛЮДНЕНИХ
ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ**

у липні-серпні 2015 р.

Укладач:

Годецька Т. І.
*науковий співробітник відділу наукової
реферативної та аналітичної
інформації у сфері освіти
ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського*

У липні-серпні 2015 р. національними засобами масової інформації було оприлюднено актуальну й важливу інформацію у сфері освіти, науки й культури.

МОЛОДЬ — НАЙДОРОЖЧЕ, ЩО МАЄ НАША КРАЇНА

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 27-28 (1438)

13 липня 2015 року, с. 4-5;

- ВГП тижневик «Освіта» № 28-29 від
4-9 липня 2015 р., с. 1

Молодь — найдорожче, що має наша країна. І найважливіше, що може дати держава молоді, — це освіта і знання. За це держава несе відповідальність перед громадянами і перед майбутнім, — сказав Арсеній Петрович на засіданні колегії МОН України.

На його думку, працювати в системі освіти повинні тільки ті люди, яким довіряє спільнота і які не є корумпованими.

На засіданні колегії Міністерства освіти і науки також презентували підсумки конкурсу підручників, які цього рік уперше обирали вчителі для учнів 4 і 7 класів. Заступник міністра освіти і науки України **Павло Полянський** розповів про новації конкурсу, виклики, що поставали під час його перебігу, і шляхи їх вирішення.

Під час засідання колегії Павло Полянський вніс пропозицію щодо створення спеціалізованої сертифікованої програми для підготовки експертів конкурсу, що потрібно розпочати вже найближчим часом.

Колегія МОН України прийняла рішення: «Колегія МОН України вважає, що претенденти та членство в Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти не можуть ухвалювати ніяких рішень, поки Верховна Рада України та Кабінет Міністрів України не уточнять усі обставини виборів, етичних та професіональних вимог до членів Національного агентства із забезпечення якості освіти».

РІВЕНЬ ЗНАНЬ ВИПУСКНИКІВ ШКІЛ–2015

За матеріалами:

- порталу «Time-UA.com»:

<http://time-ua.com/novini/osvita/15844-znachna-chastina-vipusknikv-shkl-ne-volod-elementarnimi-znannyami>;

<http://time-ua.com/novini/suspilstvo/16048-rezultati-zno-2015-svdchat-pro-nizkiy-rven-znan-vipusknikv>

Зовнішнє незалежне оцінювання 2015 р., зауважив директор Українського центру оцінювання якості освіти Ігор Лікарчук, показало, що рівень знань цьогорічних випускників є дуже низьким, і покращень, порівняно з попереднім роком, немає.

“Результати з математики занадто невтішні. Аж 24% абітурієнтів не змогли розв’язати 10 дуже простеньких задач і, відповідно, не перейшли поріг. На мою думку, це скандал. Максимально можливу кількість балів набрали лише 684 особи зі 105 тис.”, — повідомив він.

15% абітурієнтів не вміють розкривати дужки; 60% — не знають означення косинуса гострого кута трикутника; 67% — не знають визначення логарифма; 35% — не можуть визначити величину кута рівнобедреного трикутника; 75% — не знають основних геометричних тотожностей.

«Це сюжет не із фільму жахів. Це деякі факти із аналізу результатів тесту з математики-2015», — зазначає директор УЦОЯО.

Прикрими, за словами директора УЦОЯО, є підсумки і ЗНО з історії.

Зокрема, за його словами, 70% абітурієнтів не знають, що у 2014 році Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС. 40% не мають жодного уявлення, про що саме йдеться у «Слові о полку Ігоревім».

За словами І.Лікарчука, невтішні результати були отримані і під час перевірки тесту з англійської мови.

“Англійську складали 71 тис. абітурієнтів. Із них лише 13 осіб набрали максимальну кількість тестових балів. А не пройшли поріг 13,3%, або 9 тис. 480 абітурієнтів. Зважте, що в тесті з англійської мови не було комунікативної частини”, — додав І.Лікарчук.

Аналіз зовнішнього оцінювання з української мови та літератури свідчить про те, що 80% абітурієнтів не володіють уміннями щодо правильної вимови глухих і дзвінких приголосних; 70% — не вміють узгоджувати числівник з іменником; 90% — не знають, де треба ставити кому в реченні з однорідними членами речення; 80% — не знають, де треба ставити двокрапку в безсполучниковому складному реченні.

КОНКУРС ДО УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

За матеріалами:

- порталу «Time-UA.com»:

<http://time-ua.com/novini/kultura/15870-do-dino-v-krimu-ukransko-shkoli-konkurs-5-7-na-msce>

В ході презентації аналітичного огляду «Становище української мови в Україні в 2014-2015 роках» голова Кримського центру «Український дім» Андрій Щекун зазначив, що в Криму фактично відбувається знищення української мови, про це повідомляє кореспондент Укрінформу.

«На сьогоднішній день в Криму з 400 класів (де навчання проводилося українською мовою.— ред.) залишилося близько 50. З семи шкіл залишилася одна гімназія в Сімферополі, куди конкурс становить 5-7 чоловік на місце. Фактично все знищили. З чотирьох залишили лише одну паралель з навчання українською мовою»,— розповів Щекун.

За даними аналітичного огляду, в кримських школах українська мова та література викладаються один раз на тиждень або факультативно. Вчителів української мови та літератури змушують пройти перекваліфікацію, а тих, хто відмовляється, звільняють. Крім того, в Таврійському національному університеті ліквідовано факультет української філології, натомість залишили лише кафедру на факультеті слов'янської філології і журналістики так званої «Таврійської академії Кримського федерального університету імені В.І. Вернадського».

Реальний наступ на сферу культури, за словами Щекун, відбувається на всіх фронтах. Перейменовуються школи та бібліотеки, що мали імена українських письменників, зокрема школи імені Олени Теліги в смт Приморське поблизу міста Феодосії та імені Івана Франка в Сімферополі.

На колишньому ДТРК «Крим» із чотирьох україномовних програм залишилася єдина україномовна програма «Рідна хата», яка виходить тільки двічі на місяць і триває 13 хвилин.

За даними дослідження, повністю знищено періодику українською мовою. Більше не виходять періодичні друковані україномовні видання «Думка», «Кримське слово», «Слово Севастополя», «Дзвін Севастополя», у редакції україномовної газети «Кримська Світлиця» відібрали приміщення.

КОНСОЛІДОВАНИЙ РЕЙТИНГ ВНЗ УКРАЇНИ — 2015

За матеріалами:

- порталу «Time-UA.com»:

<http://time-ua.com/novini/osvita/15895-opublikovano-konsoldovaniy-reyting-vnz-ukrani--2015>

В якості вихідних даних для складання консолідованого рейтингу вищих навчальних закладів України, використані найбільш авторитетні серед експертів і ЗМІ рейтинги університетів, оприлюднені у 2015 році: «Топ-200 Україна», «Scopus» та «Webometrics», кожен з яких використовує різні критерії оцінювання вищих навчальних закладів.

Консолідований рейтинг вищих навчальних закладів України у 2015 році включає 286 ВНЗ III-IV рівнів акредитації, а також 7 підрейтингів ТОП-10: «Кращі класичні університети України», «Кращі медичні університети України», «Кращі педагогічні університети України», «Кращі приватні університети України», «Кращі університети столиці», а також «Рейтинг ВНЗ за областями» та «Рейтинг ВНЗ за регіонами України».

За результатами консолідованого рейтингу свої провідні позиції підтверджує Київський національний університет ім. Шевченка, що отримав перше місце в усіх провідних рейтингах, і відповідно посідає першу сходинку консолідованого рейтингу.

Високі показники якості освіти підтверджують Харківський національний університет ім. Каразіна та НТУ «Київський політехнічний інститут», які посідають друге та третє місце.

Четверту позицію також посідає університет технічного напрямку — НТУ «Харківський політехнічний інститут».

П'яту та шосту позиції консолідованого рейтингу обійняли провідні виші західного регіону Львівський національний університет ім. Франка та Національний університет «Львівська політехніка».

Університети Одеси у першій десятці представляє Одеський національний університет ім. Мечникова, який посів 7 місце.

На восьмому місці розташувався керівник освіти північного регіону — Сумський державний університет.

Національний університет біоресурсів і природокористування України посів дев'яте місце рейтингу.

Десяту сходинку рейтингу поділили між собою Національний аерокосмічний університет ім. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» та Національний авіаційний університет.

УРОКИ ДЛЯ ЖИТТЯ

*За матеріалами:
- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 27-28 (1438)
13 липня 2015 року, с. 4-5;*

Фіналісти Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року» стверджують, що основне завдання шкільних уроків з права - підготувати учнів до життя.

Андрій Бекас, учитель Хмельницького ліцею №17, називає правознавство найбільш практикоспрямованим предметом, що формує громадянську позицію.

Вивчаючи правознавство, діти замислюються, як житимуть у цьому світі. Дуже часто ставлять провокаційні запитання: мовляв, Ви, Андрію Леонідовичу, на уроках розповідаєте про закони, а насправді вони не виконуються. Тож маю з такої ситуації на уроці «викручуватися», – каже вчитель.

Андрій Проценко, учитель Харківської гімназії №47, наголошує, що педагогічна майстерність прийшла під час роботи в школі. Це — результат власного саморозвитку та самоосвіти, а також обміну досвідом з колегами, — каже він. — Моє творче кредо — слова Костянтина Ушинського: «Вчитель живе доти, доки навчається, як тільки-но він перестає навчатися, в ньому помирає педагог».

Правознавство варте більшої уваги, і не лише в 9—10-х класах. Перші знання про засади держави, права, обов'язки громадянина, про дії згідно з законом діти мають отримувати вже у початкових класах. Так, це складно, але ми, вчителі, маємо це робити. Оскільки від цього залежить, яке наступне покоління керуватиме державою — через 10-20 років, — звертається до освітян Андрій Проценко. – Нині у наш складний час усі вчителі повинні докласти зусиль, бо наш обов'язок – формування нової генерації громадян, що розбудує сучасну демократичну правову державу.

НЕ «ВИХОВУВАТИ», А РОСТИТИ

За матеріалами:
- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 29 (1439) 20 липня
2015 року, с. 11

«Виховання — не дресура, а батьки — не для того, аби формувати у дітей умовні рефлекси...», зазначає психолог **Юлія Гіппенрейтер**.

«Діти підраховують будь-які прояви нашої любові, в них своя, емоційна бухгалтерія. їм дуже не вистачає зовнішніх «сигналів» любові... Без неї дитина просто не може розвиватися, її самооцінка впродовж життя багато в чому залежить від того, наскільки задоволена потреба в любові — одна з найголовніших», — ці слова не тьмяніють.

«Відомий сімейний психотерапевт **Вірджинія Сатір** рекомендувала обіймати дитину кілька разів на день, бо четверо обіймів просто необхідні кожному для виживання, а для хорошого самопочуття їх потрібно не менше восьми — причому не лише дитині, а й дорослому», — зауважує Гіппенрейтер.

На питання батьків, чи слід змусити дитину робити те, що належить, вона відповідає: «Натиснути? Ні. Діалогу не буде. Коли мама говорить оці

три слова — «Ти ж розумієш», — діалог перетворюється на читання нотацій. Розмовляючи з дитиною — помовчіть. Будьте готові тримати паузу».

МОЛОДІЖНІ ДЕБАТИ

За матеріалами:
- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 29 (1439) 20 липня
2015 року, с. 14

Як відомо, в європейських школах більш як 150 років активно розвиваються молодіжні дебати – гра для старшокласників, під час якої відбувається дискусія у рамках встановлених правил. Дебатні клуби є невід’ємною частиною провідних університетів світу, таких як Оксфорд, Кембридж, Гарвард, Сорбонна. Найвідоміші політики, бізнесмени та діячі культури Європи, США, Азії навчалися аргументувати та відстоювати свою думку саме у таких клубах. З допомогою дебатів шкільні психологи допомагають соціалізуватися і знайти місце в дитячому колективі навіть дітям із синдромом дефіциту уваги.

В Україні ця витончена гра поширюється серед студентів і школярів із середини 90-х — коли Міжнародний фонд «Відродження» започаткував програму «Дебати Карла Поппера». Саме тоді з’явилися і почали набувати популярності перші дебатні клуби, шкільні об’єднання та громадські організації.

Школи дебатів зможуть зробити із сучасних підлітків людей із сильним характером та сталевими нервами. Вони у сучасному світі важливіші за сталеві кулі.

СІЧ -2015

За матеріалами:
- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 29 (1439)
20 липня 2015 року, с. 15

Табір виховав не одне покоління патріотів. Саме у «Трахтемирівській січі» відпрацьовувались елементи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Нині багато колишніх таборовиків захищають Батьківщину.

У цьогорічній програмі — вишколи з техніки пішого та водного туризму, скелелазіння, стрільба кульова та з лука, отримання навичок життя на природі, таборування, купання в Дніпрі, змагання, ігри, бойові мистецтва. А ще — українські пісні біля вечірнього багаття, бесіди з історії рідного краю.

СТАЖ ДЛЯ ВИХОДУ ОСВІТЯН НА ПЕНСІЮ ЗБІЛЬШЕНО

За матеріалами:
- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 31-32 (1441)
10 серпня 2015 року, с. 2;
- порталу «Time-UA.com»:
<http://time-ua.com/novini/osvita/16511-zblsheno-staj-dlya-vihodu-osvityan-na-pensyu>

Українська правда з посиланням на Українські новини повідомляє, що Кабінет Міністрів затвердив постанову від 29 липня № 529, якою збільшено

стаж, необхідний для виходу на пенсію співробітникам освіти, охорони здоров'я та соціального захисту.

Отже, стаж буде збільшено на 5 років — до 30 років, починаючи з 1 квітня 2024 року.

Постановою, зокрема, передбачено, що пенсії за вислугу років співробітникам освіти встановлюються за наявності спеціального стажу станом на 1 квітня 2015 року не менше 25 років.

Після 1 квітня стаж, який необхідний для отримання пенсії, збільшується на 6 місяців щороку, поки з 1 квітня 2024 не досягне 30 років.

ГРАНТИ ДОКТОРАМ НАУК ТА МОЛОДИМ ВЧЕНИМ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 31-32 (1441)
10 серпня 2015 року, с. 2;

- офіційного веб-сайту МОН України:

<http://mon.gov.ua/usi-novini/novini/2015/07/30/prezident-ukrayini-priznachiv-granti/>;

- офіційного інтернет-представництва:

<http://www.president.gov.ua/>

Для здійснення наукових досліджень президент України Петро Порошенко підписав розпорядження про призначення грантів Президента десятьом докторам наук та для підтримки наукових досліджень тридцяти молодим вченим на 2015 рік.

Заступник Глави Адміністрації Президента України Ростислав Павленко, коментуючи підписання зазначених документів зазначив: «Попри всі складнощі, викликані російською агресією, Президент наголошує – держава буде підтримувати молодих науковців. Адже майбутнє української науки нерозривно пов'язане з майбутнім України».

За його словами, гранти для підтримки наукових досліджень призначаються молодим вченим, яким ще не виповнилося 35 років, але які вже показали перспективні результати, а також докторам наук віком до 45 років.

УКРАЇНА — ЄДИНА КРАЇНА

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 31-32 (1441)
10 серпня 2015 року, с. 15

Дитячо-юнацький туризм і краєзнавство по праву вважається одним з найважливіших, напрямів позашкільної освіти. Оскільки саме він дає можливість наочно зрозуміти, що стоїть за звичним словом «Батьківщина»: побачити красу рідної землі, ознайомитися з історією та культурою свого народу.

«Україна – єдина країна»! Це гасло вкотре підтвердили 348 юних туристів, які приїхали на Закарпаття з 23 регіонів держави, аби взяти участь у чемпіонатах із пішохідного та велосипедного туризму. Заходи проводились Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді й Закарпатським центром туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді за сприяння Міністерства освіти і науки. Місце події – околиці села Оріховиця Ужгородського району Закарпатської області.

За ініціативою УДЦТКУМ і Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді в Ужгороді відбувся Всеукраїнський семінар-практикум директорів обласних центрів туризму і краєзнавства учнівської молоді та станцій юних туристів.

Лейтмотивом семінару-практикуму стала озвучена директором УДЦТКУМ Наталією Савченко думка про важливість туристсько-краєзнавчої роботи як засобу патріотичного виховання школярів, формування їхньої громадянської позиції та світогляду в системі роботи позашкільних навчальних закладів. Тому важливість та актуальність цього напрямку позашкільної освіти переоцінити важко.

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ НАБУВАЄ ОСОБЛИВОЇ ВАГИ

Творче об

За матеріалами:

- ВГП тижневик «Освіта» № 30-31 від 15-22 липня 2015 р., с.4-5;
- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 35 (1444) 31 серпня 2015 року, с. 3

Олег Зарубінський, директор Українського інституту дослідження екстремізму, найуразливішими під час будь-яких докорінних змін у суспільстві, а особливо, якщо вони пов'язані з військовими чи протовійськовими (як у Криму) протистояннями, є найменш захищені категорії населення. І, в першу чергу – діти.

Війна не лише популяризує агресію, насильницькі методи вирішення питань. Вона дискредитує норми моралі мирного життя, норми права, компроміс та діалог як засіб досягнення цілей. А це значною мірою визначатиме норми поведінки громадян України, які пройшли становлення під час війни.

У Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, затвердженій на колегії МОН України 26 березня 2015 року, вказується, що її метою є "формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу (patria) як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін". Тобто, держава не є самоціллю, а основою для людського розвитку.

У складний для України час патріотичне виховання набуває особливої ваги. На цьому наголосила заступник голови Луганської ОДА **Ольга Лішик** під час обласної серпневої конференції педагогічних працівників у Сєвєродонецьку на тему «Науково-методичне забезпечення якості освіти й патріотичного виховання дітей та учнівської молоді Луганської області».

Держава зацікавлена в тому, щоб якомога більше дітей отримали українські документи про освіту та змогли продовжити навчання у наших вишах, зауважила головний спеціаліст Відділу державно-громадського управління освітою МОН України **Ольга Малишева**.

КРАЇНІ ПОТРІБНІ ФАХІВЦІ-ПАТРІОТИ

За матеріалами:

- ВГП тижневик «Освіта» № 34-35 від 27-2 вересня 2015 р., с.6-7.

Член-кореспондент НАПН України Анатолій Іванович Сологуб в розмові з Юрієм Коноваленко наголосив: «Сьогодні, як ніколи у розвитку нашої країні потрібні фахівці-патріоти. Гадаю, що вияв патріотизму можливий тільки у творчому пошуці проблем нашого повсякденного життя та їх вирішенні через виявлення креативності. Особлива ж відповідальність за долю стратегічного розвитку України покладається на нас освітян. Ото ж, дорогі колеги, бажаю бути креативними і талановито та успішно ростити креативів – рушій нашого національного піднесення, що й Ваше особисте життя та професійну діяльність наповнить змістом і прикрасить досягненнями та визнаннями суспільством. Хай в новому навчальному році здійсняться наші «освітянські» та звичайні людські мрії та сподівання на найкращі наслідки у модернізації вітчизняної середньої освіти, яка насправді є вирішальною у забезпеченні самореалізації підростаючого покоління.»

ІДЕЇ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО НАЛЕЖАТЬ СВІТУ

За матеріалами:

*- офіційного видання МОН України та
НАПН України
«Педагогічна газета» № 4 (248)
липень- серпень 2015 року, с. 7*

Василина Хайруліна, член-кореспондент НАПН України, перебуваючи в Китайській Народній Республіці наголосила, що масштаб популяризації творчої спадщини Великого Вчителя вражає.

Здивував вісімдесятирічний професор Тан Іньцен, який досліджує творчу спадщину Сухомлинського з 1992 р. Він переконує: ідеї В. О. Сухомлинського належать світу. Професор визначив шість головних акцентів (щирість, любов до дітей, справедливість, краса змісту, багатство творів, багатогранність законів, виписаних Василем Олександровичем), що впливають на вчителів різних країн. Дослідник переконаний, що Сухомлинський випереджав час, його ідеї є вічними.

Дослідження творів В. О. Сухомлинського збагачує новими ідеями, спонукає до самоаналізу та узагальнення власних пошуків. У КНР результативно працює науково-практичний центр з упровадження творчої спадщини Сухомлинського. У 2002 р. в Китаї прийняли рішення про введення спеціалізації «класний керівник» у всіх педагогічних вишах. З 2013 р. здійснюється спільне міжнародне дослідження зі створення та діяльності класного колективу, пошук критеріїв оцінки роботи класних керівників

